

Innst. 375 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:96 S (2016–2017)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Iselin Nybø, Trine Skei Grande og Sveinung Rotevatn om Lærertiløftet 2.0

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen legge fram tiltak for økt rekruttering til læreryrket, inkludert gjennomføringsmål for kvalifiseringsstipend, tiltak for å rekruttere flere lærere fra andre yrker, for å beholde lærere som er i skolen i dag og for å rekruttere lærerutdannede i andre yrker tilbake til arbeid i skolen.
2. Stortinget ber regjeringen om i samarbeid med berørte parter å utarbeide en plan for utvidelse av videreutdanningstilbudet for lærere, slik at blant annet samfunnsfag, KRLE og naturfag samt fag som kan heve kompetansen på IKT-pedagogikk, veiledning og spesialpedagogikk, kan bli et reelt tilbud for flere lærere, og som del av dette vurderer innfasing av kompetansekrav i relevante fag.
3. Stortinget ber regjeringen vurdere å øke statens andel av kostnadene til videreutdanning slik at læreren får full arbeidstidskompensasjon.
4. Stortinget ber regjeringen beskytte lærertittelen ved å innføre en sertifiseringsordning for lærere i samråd med berørte parter i skolesektoren, som skal sees i sammenheng med rett og plikt til kompetanseheving.
5. Stortinget ber regjeringen vurdere alternative modeller for en rett og plikt til etter- og videreut-

- danning for lærere og legge fram en slik vurdering i forbindelse med statsbudsjettet for 2018.
6. Stortinget ber regjeringen legge fram tiltak for å legge til rette for utvikling av flere universitetsskoler.
 7. Stortinget ber regjeringen som en del av arbeidet med karriereveier innføre et nytt utdanningsnivå, 'ph.d.-lærer', for ansatte i undervisningsstilling i skoleverket, som kan følges opp i avtaleverket mellom partene i arbeidslivet.
 8. Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for hvordan skolebyråkratiet kan reduseres med 25 pst. slik at læreren får mer tid til hver enkelt elev.
 9. Stortinget ber regjeringen fremme sak for Stortinget med en vurdering av hvordan staten kan bidra til at økte krav til lærerne reflekteres i lønnsnivået, og hvordan staten kan bidra til at videreutdanning og etterutdanning gir konkrete utslag i lønn.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Christian Tynning Bjørnø, lederen Trond Giske, Martin Henriksen, Tone Merete Sønsterud og Marianne Aasen, fra Høyre, Henrik Asheim, Norunn Tveiten Benestad, Kent Gudmundsen og Kristin Vinje, fra Fremskrittspartiet, Lill Harriet Sandaune og Bente Thorsen, fra Kristelig Folkeparti, Anders Tyvand, fra Senterpartiet, Anne Tingelstad Wøien, fra Venstre, Iselin Nybø, og fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, viser til representantforslaget.

Komiteen viser til at læreren er den faktoren som har størst betydning for elevenes læring, og at dette har støtte i internasjonal skoleforskning. Læreren er derfor også skolens viktigste ressurs for å legge til rette for et godt læringsmiljø som skaper læring for alle elever. Lærere med høy faglig, sosial og pedagogisk kompetanse er avgjørende viktig for en god skole. De er også nøkkelen til å lykkes med tidlig innsats, kamp mot mobbing og arbeid for gode læringsmiljøer og god pedagogisk bruk av digitale virkemidler i opplæringen og andre viktige satsinger i skolen.

Komiteen viser til at gode lærere også skaper interesse for skolen og gjør at elevene både lærer mer og opplever tillit og nære relasjoner til lærerne. Lærerne må derfor blant annet både ha god faglig kunnskap, forstå elevenes måte å lære på, være gode på å gi tilbakemeldinger, kunne drive god klasseledelse, ha gode relasjonelle ferdigheter og kunne identifisere de ulike elevenes læringsbehov.

Komiteen viser til den langsiktige satsingen på lærernes kompetanse med strategien Kompetanse for kvalitet, som ble innført i 2012, og den videre opptrappingen av etter- og videreutdanningstilbudet som en del av strategien Lærerloftet, introdusert i 2014. Komiteen viser til at det er bred politisk enighet om å satse på lærernes kompetanse og gi bedre muligheter til etter- og videreutdanning, og at dette er en satsing som hele Stortinget er samlet om.

Komiteen har også merket seg at Statistisk sentralbyrås fremskrivninger, som er beskrevet i forslaget, viser at Norge kan komme til å mangle flere tusen lærere i tiårene fremover. Dette er også understreket av Kunnskapsdepartementet, som i en pressemelding 31. mars 2017 fremhever at Norge trenger over 35 400 nye lærere de neste ti årene hvis man skal erstatte ikke-kvalifiserte og lærere som går av med pensjon.

Komiteen viser med den bakgrunn til at Norge går et større kompetanseetterslep i møte for lærere med pedagogisk utdanning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser også til at Lærerloftet i seg selv inneholder få konkrete rekrutteringstiltak, ut over forventninger om høyere status, mindre frafall og bedre gjennomstrømming som en konsekvens av andre tiltak i satsingen. Flertallet mener derfor det er behov for flere tiltak for økt rekruttering til læreryrket, og at det haster å komme i gang med flere spesifikke tiltak for å rekruttere dyktige kandidater til å både velge, starte på og fullføre en lærerutdanning.

Komiteen vil videre understreke betydningen av gode og solide lærerutdanninger, og at læreryrket oppleves som attraktivt og faglig utviklende for å sikre god og stabil rekruttering av lærere over tid.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til samarbeidsavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, hvor det slås fast at det skal gjennomføres et lærerloft i skolen. Regjeringen og samarbeidspartiene har stått sammen om en rekke tiltak for dette i løpet av perioden. Flertallet viser her til tiltakene i strategien Lærerloftet og til budsjettforlikene i perioden. Bakgrunnen for disse forslagene er erkjennelsen av at faglig sterke lærere er den faktoren som har størst betydning for elevenes læringsutbytte. Flertallet viser til at hensikten bak tiltakene i Lærerloftet er å styrke læreryrkets status og øke rekrutteringen til lærerutdanningene og læreryrket.

Flertallet viser også til regjeringens forslag til revidert nasjonalbudsjett for 2017, hvor regjeringen foreslår innretningen på to ordninger som skal stimulere flere til å bli lærere, og som skal øke andelen kvalifiserte lærere i skolen. Den ene ordningen innebærer at studenter som fullfører en femårig lærerutdanning, kan få slettet opptil 160 000 kroner, noe som tilsvarer rundt halvparten av studielånet. Ordningen skal gjelde dem som starter på studiet høsten 2017 eller senere. Den andre ordningen som foreslås, er et strakstiltak for Finnmark og syv kommuner i Nord-Troms. Den innebærer at kvalifiserte lærere som bor og jobber i regionen, får ettergitt 20 000 kroner av studielånet for hvert år de arbeider i grunnskolen. Ordningen er midlertidig og varer frem til 2022, når den andre ettergivelsesordningen begynner å få effekt, dette for at de to ordningene ikke skal overlappes. Flertallet mener dette er viktige forslag for å rekruttere flere studenter til lærerutdanningene.

Flertallet er opptatt av å ha nok kvalifiserte lærere i skolen. SSB publiserte i oktober 2016 fremskrivninger for mangel og overskudd av lærere i årene fremover. Denne fremskrivningen viser at vi vil mangle 3 200 grunnskolelærere i 2020 og 2 600 i 2040. Samme analyse viser at det vil være et overskudd på PPU-A-utdannede lærere på 5 200 i 2030 og på 6 000 i 2040. Flertallet mener dette tyder på at det er mange sider ved spørsmålet om lærermangel.

Flertallet vil også vise til tall fra Grunnskolen Informasjonssystem for skoleåret 2016/2017, som viser at det er 3 958 ikke-kvalifiserte lærere i grunnskolen (lærere som ikke oppfyller kravene for tilsetting). Antall ikke-kvalifiserte lærere i videregående skole er høsten 2016 ifølge KOSTRA-tallene

5 305. Flertallet viser til at det er et mål for regjeringen og samarbeidspartiene at alle elever skal undervises av faglærte lærere. Det vil imidlertid være situasjoner der dette ikke er mulig, som for eksempel ved sykdom. Flertallet forutsetter at skoleeiere og skoleledere arbeider for å begrense dette så mye som mulig. Flertallet viser til at samarbeidspartiene i budsjettforliket for statsbudsjettet for 2015 ble enige om et kvalifiseringsstipend for ikke-kvalifiserte lærere.

Videre har komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre merket seg at flere partier har tatt til orde for en lærernorm enten på skolenivå eller kommunenivå. Disse medlemmer mener et slikt forslag vil bidra til å øke antall ikke-kvalifiserte lærere i skolen, og således vil virke mot hensikten om at alle elever skal undervises av kvalifiserte lærere.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, mener det er behov for en kraftfull satsing på å rekruttere flere til å starte på en lærerutdanning, og behov for langt flere tiltak på nasjonalt nivå for å beholde lærere i skolen. Flertallet viser til at Norge kommer til å trenge 35 400 nye lærere de neste ti årene for å erstatte lærere som går av med pensjon, og erstatte ikke-kvalifiserte som underviser i skolen i dag, ifølge Kunnskapsdepartementet. I Nord-Norge var hele 70 pst. av studie plassene på lærerutdanningene ikke fylt opp etter opptaket i 2016.

Flertallet mener tiltak for å rekruttere flere lærere og øke attraktiviteten til yrket som minimum bør handle om å sikre flere lærere i skolen, legge til rette for mer praksis og pedagogikk i lærerutdanningene, mer tid og tillit i klasserommet og øke respekten for lærerprofesjonen.

Flertallet viser til at disse partiene går til valg på en god skole, som gir mer tid til elevene og viser mer tillit til lærerne. Flertallet viser til at det er helt sentralt med flere lærere i skolen for å få til dette, både for å styrke arbeidshverdagen til lærerne og oppfølgingen og undervisningen til elevene.

Flertallet mener at skoler og lærere skal få en mindre byråkratisk hverdag, og viser til at disse partiene har foreslått en rekke tiltak for å vise lærerne mer tillit i skolehverdagen. Flertallet vil også gi lærerne større ansvar for å vurdere hvilke metoder og verktøy som er best egnet i det pedagogiske arbeidet, og bedre muligheter til kompetansepåfyll.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti,

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener det er positivt med konkrete tiltak rettet mot å rekruttere flere til læreryrket, men mener tiltakene er for svake til å løse den lange varslede lærerkrisen i norsk skole. Dette flertallet viser til at den virkelig store jobben ligger i å få flere til å velge læreryrket, fullføre utdanningen og oppleve læreryrket som attraktivt.

Dette flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å starte en nasjonal rekrutteringskampanje for å rekruttere de riktige kandidatene som både kan bli gode lærere, trives med å arbeide med barn og unge og har forutsetninger og interesse for å bli gode lærere i skolen.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti peker på at regjeringen Stoltenberg II prioriterte rekrutteringskampanjer for både lærer- og barnehagelærerutdanningene gjennom store, nasjonale rekrutteringskampanjer for å vise ungdom at læreryrket er både attraktivt, spennende og en trygg utdanning. Både GNIST (lærer) og GLØD (barnehage) ble opprettet denne regjeringsperioden for å rekruttere flere og heve statusen til lærerutdanningene. Disse medlemmer viser til at regjeringen først etter nesten fire år, og bare 15 dager før søknadsfristen til høyere utdanning, kom på banen med stipendordninger for å få flere til å søke lærerutdanning.

Disse medlemmer viser til at en god skole forutsetter dyktige lærere som gis tid og tillit til å følge opp hver enkelt elev, og mener dette arbeidet må styrkes ytterligere.

Disse medlemmer mener dette handler om flere momenter som alle må ha politisk trykk over tid. Det handler om å gjøre læreryrket mer attraktivt, gjennom blant annet å vise mer tillit og gi mer tid til kjerneoppgavene i skolen, kutte unødvendig skolebyråkrati og ansette flere lærere. Det handler om å forbedre lærerutdanningene, med mer praksis, gi studentene mer erfaring med praktisk skolearbeid og kunnskap om hvordan planlegge, gjennomføre og tilpasse undervisningen til en stadig mer mangfoldig elevgruppe. Og ikke minst handler det om å få flere til å søke, for eksempel gjennom nasjonale rekrutteringskampanjer for å rekruttere de riktige kandidatene, som både kan bli gode lærere, trives med å arbeide med barn og unge og har forutsetninger og interesse for å bli gode lærere i skolen.

Disse medlemmer mener at arbeid med utvikling av skolen, lærerutdanningen og rekruttering til læreryrket må bli sett i sammenheng og må styrkes i årene fremover for at norsk skole skal ha nok og kvalifiserte lærere og andre voksenpersoner som kan skape god læring og få flere elever til å lykkes.

Disse medlemmer viser særlig til positive erfaringer fra GNIST- og GLØD-kampanjene for å øke «antallet kvalifiserte søkere» til lærer- og barnehagelærerutdanningene, og mener det er et kjennetegn ved denne regjeringen at den ikke har gjennomført særlig mange tiltak spesielt rettet mot å bedre rekrutteringen til lærerutdanningene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil vise til at følgegruppen som fulgte innføringen av de nye grunnskolelærerutdanningene fra 2010, mente Gnist-kampanjen ikke hadde hatt ønsket effekt på rekrutteringen, spesielt på GLU 1-7. Gnist-kampanjen hadde en samlet kostnad på i alt 43 mill. kroner. Disse medlemmer vil også påpeke at søkertallene fortsatte å stige etter at Kunnskapsdepartementet avsluttet kampanjen i 2014.

Disse medlemmer vil videre vise til at regjeringen har lansert flere konkrete tiltak for å styrke rekrutteringen til læreryrket, og for å styrke lærerutdannelsenes status og kvalitet. Disse medlemmer vil blant annet vise til at grunnskolelærere som fullfører femårig lærerutdanning for 1.–7. klasse på normert tid, vil kunne få ettergitt totalt 105 000 kroner. Om de i tillegg tar lærerjobb i Nord-Norge etter lærerutdanningen, vil de nyutdannede lærerne i tillegg få ettergitt 55 000 kroner.

Disse medlemmer vil også vise til økte karakterkrav og at den nye femårige masterutdanningen for alle som vil bli lærere i barne- og ungdomsskolen, innføres fra høsten av. Disse medlemmer mener dette er blant tiltakene som bidrar til økt kvalitet og status, og til at flere fullfører en påbegynt lærerutdanning.

Komiteen mener læreren er den viktigste faktoren for elevens læringsutbytte. Etter komiteens syn er det å heve læreryrkets status i forhold til andre yrker det eneste som med stor grad av sikkerhet både kan sikre god framtidig rekruttering av høyt kvalifiserte søkere, bidra til at utdannede lærere ønsker å fortsette i yrket, og samtidig sikre høy kvalitet blant faglig og pedagogisk dyktige lærere. Komiteen understreker at høyere status krever en rekke tiltak som ses i sammenheng, ikke minst må det legges til grunn at utdanning skal lønne seg, også for lærere.

Komiteen understreker at mange tiltak som diskuteres i norsk skolepolitisk debatt, vil ha en positiv innvirkning på lærernes skolehverdag og i mange tilfeller være viktig for å sikre at lærere ønsker å fortsette i yrket. Det gjelder for eksempel å sikre nasjonale standarder for en veiledningsordning for nyutdannede lærere slik at overgangen fra utdanning til yrkesliv blir lettere.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, mener dette også gjelder tiltak for en enklere skolehverdag, færre nasjonale krav og byråkratiske rutiner, og mer faglig og pedagogisk tillit til den enkelte lærer og fagfellesskapet på den enkelte skole.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre fremmer forslag 1 i representantforslaget:

«Stortinget ber regjeringen legge fram tiltak for økt rekruttering til læreryrket, inkludert gjennomføringsmål for kvalifiseringsstipend, tiltak for å rekruttere flere lærere fra andre yrker, for å beholde lærere som er i skolen i dag og for å rekruttere lærerutdannede i andre yrker tilbake til arbeid i skolen.»

Komiteens medlem fra Venstre viser til at representantforslaget fra Venstre er fremmet med det formål å heve lærerens status betydelig, og gjennom dette sikre bedre opplæring. Målet er å gi barn og unge en skole og et utdanningssystem som holder høyt internasjonalt nivå, fordi utdanning og arbeid er samfunnets viktigste tiltak for å forebygge fattigdom og nye sosiale skillelinjer i befolkningen.

Dette medlem viser til at Lærerloftet 2.0 blant annet bør inkludere

- at staten kan bidra til at økte krav til lærerne reflekteres i lønnsnivået, og at videreutdanning og etterutdanning gir konkrete utslag i lønn
- full arbeidstidskompensasjon til læreren for tiden i videreutdanning
- en utvidelse av videreutdanningstilbudet for lærere til å omfatte flere lærere og flere fag, blant annet samfunnsfag, KRLE, digital kompetanse, veiledning og spesialpedagogikk
- beskyttet lærertittel ved å innføre en sertifiseringsordning for lærere
- rett og plikt til etter- og videreutdanning
- flere karriereveier inkludert en ny undervisningsstilling «ph.d.-lærer» for ansatte i skoleverket
- en enklere skolehverdag gjennom blant annet målfestet reduksjon av skolebyråkratiet

Dette medlem peker på at status endrer seg over tid. Instituttleder Arild H. Steen ved Arbeidsforskningsinstituttet har uttalt at han tror «hovedgrunnen til at læreryrket har fått lavere status, er at de er tatt igjen av utdanningsveksten i samfunnet». Han framhever at det er de unges valg som i størst grad påvirker status, at et yrkes status avgjøres av kravene som stilles til kompetanse, og at dette for eksempel

reflekteres i hvor vanskelig det er å komme inn på et studium. Framtidens skole må derfor bygges ved å satse på læreren og styrke lærerens kompetanse, og ikke ved å kanalisere pengene inn i tiltak som først og fremst gir flere lærere uten formell utdanning. Dette medlem mener blant annet på denne bakgrunn at utvidelsen av lærerutdanningen til en fem-årig masterutdanning, inkludert høye krav til norsk og matematikk, og satsingen på et systemisert videreutdanningstilbud og kompetansekrav til undervisning, er blant de viktigste tiltakene for at læreryrket kan bygge opp høyere status, slik at det på sikt kan være naturlig for studenter å vurdere lærerutdanning på linje med medisiner- eller juristutdanning.

Dette medlem understreker imidlertid at endring i status tar tid, og at det er naturlig at det tar tid før økt status gir utslag på statistikk og søkertall. Det gjelder ikke minst som følge av effekten av nye karakterkrav ved inntak og behovet for vikarer når lærere er i videreutdanning. Dette medlem viser til kvalifiseringsstipendet for tilsatte i undervisningsstillinger uten godkjent lærerutdanning, innført som følge av budsjettforliket for budsjettåret 2015 etter forslag fra Venstre, som et viktig tiltak for å redusere antall ikke-kvalifiserte, særlig i en slik overgangsperiode.

Dette medlem viser til statsrådets kommentarer til representantforslaget, datert 8. mai 2017. Dette medlem anerkjenner det gode og viktige arbeidet regjeringen gjør for å sikre høy faglig og pedagogisk kompetanse i skolen og slik gi læreryrket økt status, og viser til at mye av dette arbeidet bygger på enigheten i samarbeidsavtalen mellom de fire samarbeidspartiene og i de påfølgende budsjettforlikene.

Dette medlem viser til representantforslaget og fremmer forslagene 6 og 9:

«Stortinget ber regjeringen legge fram tiltak for å legge til rette for utvikling av flere universitetsskoler.»

«Stortinget ber regjeringen fremme sak for Stortinget med en vurdering av hvordan staten kan bidra til at økte krav til lærerne reflekteres i lønnsnivået, og hvordan staten kan bidra til at videreutdanning og etterutdanning gir konkrete utslag i lønn.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det jobber om lag 40 000 utdannede lærere i Norge utenfor skolen. I rapporten «Reservestykken av lærere», som ble publisert av Kunnskapsdepartementet i 2012, har forskerne sett på årsakene til at mange lærere har valgt å forlate læ-

reryrket, og hva som skal til for å få dem tilbake til skolen. Det som trekkes fram som de mest sentrale tiltakene for å få lærerne tilbake til skolen, er at den totale belastningen i yrket må reduseres, at klassene må bli mindre, og at lærerne må få mer tid til hver enkelt elev.

Et annet flertall, komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener regjeringen ensidig har fokusert på tiltak som fører til at færre, og ikke flere, velger å utdanne seg til lærere og stå i yrket gjennom karrieren. For å snu denne situasjonen er det behov for å utvikle nye virkemidler som rekrutterer og motiverer i en kjede med tiltak helt fra lærerutdanningen og til lærere som har stått lenge i yrket.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil vise til at SSB rapporterer at personer med grunnskolelærerutdanning utførte 48 000 årsverk totalt i 2013. Av disse ble 8 600 årsverk, 18 pst., utført utenfor grunnskolen. 70 pst. ble utført i grunnskolen, 11 pst. ble utført i barnehage, videregående opplæring eller voksenopplæringen, mens 2 pst. ble utført i universitets- og høyskolesektoren. Undersøkelser har vist at grunnskolelærere er blant profesjonene som i størst grad søker seg til og forblir i sektoren. Disse medlemmer vil også påpeke at noen av dem som jobber utenfor sektoren, jobber med oppgaver som bidrar til å styrke skolen, som i administrative stillinger på skoler og utdanningsetater, og som skolebokforfattere.

Nærmere om etter- og videreutdanning

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det er nødvendig med en fortsatt kraftig satsing på etter- og videreutdanning i skolen, og til at dette også har innvirkning på attraktiviteten til læreryrket.

Flertallet viser til at komiteen ba regjeringen sikre at videreutdanningstilbudene organiseres på en måte som minimerer unødvendig tidsbruk for den enkelte lærer, og ba regjeringen legge til rette for at også utdannede lærere som i dag jobber utenfor skoleverket, kan tilegne seg nødvendig kompetanse. Flertallet viser til at disse lærerne, som utgjør den såkalte «reservestykken», er svært verdifulle for skolen, og må få muligheten til å oppdatere seg for å dekke de nye kravene.

Flertallet viser til at det er bred politisk konsensus om å holde trykket oppe på etter- og videreutdanning for lærere. Like fullt må vi ha tillit til at lærerne ønsker å oppdatere seg faglig. Dette ser vi når

nesten 10 000 lærere har søkt om å få videreutdanning i 2017–2018. Flertallet vil fremholde den brede politiske enigheten det er på Stortinget om å sikre lærere gode muligheter for etter- og videreutdanning, og mener dette er helt sentralt for å styrke både lærerprofesjonen og kvaliteten på opplæringen.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener lærerne bør sikres gode muligheter for etter- og videreutdanning innenfor alle skolens fag, ikke bare basisfagene eller andre kompetanseområder som trenger en styrking i skolen, som kompetanse innen IKT og digitale læremidler eller spesialpedagogisk kompetanse. Flertallet mener det er en utfordring at norsk skole blir for fokusert på de fagene som opplever politisk trykk, og at det er behov for at regjeringen utarbeider en helhetlig plan for å styrke etter- og videreutdanningstilbudet innenfor bredden av skolens fag og kompetanseområder. Flertallet mener en slik plan må utarbeides i samarbeid med partene for å sikre forankring, og at tilbudene blir tilpasset skolens behov for kompetanseheving i årene fremover.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at med de store endringene innen både arbeidet med nye læreplaner, den teknologiske utviklingen og flere andre større politiske endringer i skolen og læreryrket over de senere årene, blir behovet for faglig oppdatering for lærerne enda større. Disse medlemmer mener at dette gjør det nødvendig at kompetansehevingen og -kravene i de enkelte skolefagene ikke bør sees hver for seg, men i en sammenheng. Det bør være et politisk mål at alle lærere som underviser i skolens fag, får gode muligheter til kompetansepåfyll og muligheter til faglig utvikling gjennom yrkeslivet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om i samarbeid med berørte parter å utarbeide en helhetlig plan for utvikling av etter- og videreutdanningstilbudet innenfor alle skolens fag- og kompetanseområder for å bedre lærernes muligheter for kompetansepåfyll.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti viser til at statsråden i sitt svarbrev peker på flere pågående prosesser som samsvarer med intensjonen bak tiltakene i representantforslaget, men er av den oppfatning at det på flere områder, for eksempel rekruttering, avbyråkratisering og systema-

tisk utvidelse av systemet for videreutdanning både når det gjelder innhold og finansiering, er behov for mer planmessige grep. Disse medlemmer mener at dette tydelig eksemplifiseres ved at statsråden fortsatt ikke vil ta initiativ til å gi lærere rett og plikt til etter- og videreutdanning til tross for at dette er eksplisitt formulert i regjeringens egen tiltredelseserklæring, kapittel 12.

Komiteens medlem fra Venstre fremmer forslagene 2, 3 og 5 i representantforslaget:

«Stortinget ber regjeringen om i samarbeid med berørte parter å utarbeide en plan for utvidelse av videreutdanningstilbudet for lærere, slik at blant annet samfunnsfag, KRLE og naturfag samt fag som kan heve kompetansen på IKT-pedagogikk, veiledning og spesialpedagogikk, kan bli et reelt tilbud for flere lærere, og som del av dette vurdere innfasing av kompetansekrav i relevante fag.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å øke statens andel av kostnadene til videreutdanning slik at læreren får full arbeidstidskompensasjon.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere alternative modeller for en rett og plikt til etter- og videreutdanning for lærere og legge fram en slik vurdering i forbindelse med statsbudsjettet for 2018.»

Nærmere om skolebyråkrati

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det bør være et politisk mål å avbyråkratisere skolehverdagen og fjerne tidslyst og unødvendig rapportering og dokumentasjon. I dag går for mye av lærernes tid med til andre oppgaver enn å følge opp barna og gi god undervisning, og flertallet savner et klarere politisk trykk fra regjeringen og hjelp og støtte til kommunene i dette arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er behov for et nasjonalt initiativ til å rydde opp i mål og regler for skolen, kutte i det statlige utdanningsbyråkratiet og redusere krav til dokumentasjon og rapportering, og mener dette arbeidet har vært underprioritert i denne perioden. Disse medlemmer viser til at regjeringen Stoltenberg II i 2008 satte ned Tidsbrukutvalget, ledet av tidligere utdanningsminister Kirsti Kolle Grøndahl, som skulle vurdere tidsbruken i grunnskolen. Disse medlemmer viser her til at mange kommuner allerede er godt i gang med dette arbeidet

og jobber målrettet med å fjerne tidstyver og sikre at skolens ressurser blir brukt på best mulig måte. Likevel savner disse medlemmer at regjeringen i større grad følger opp utvalgets anbefalinger og foreslår tiltak for å sikre at tiden i skolen går til læringsfremmende aktiviteter heller enn byråkrati og unødvendig rapportering.

Her vil disse medlemmer videre advare mot å kutte, for eksempel 25 pst., innen alle skoler, uavhengig av hva skolene selv, kommunene og skoleledelsen har gjennomført tidligere og måten de driver skoleutvikling på. Disse medlemmer frykter konsekvensene av et slikt flatt prosentkutt og tror dette kan få negative konsekvenser for læringsforholdene i skolen, for muligheten til å ansette flere lærere og føre til større bruk av ukvalifiserte i undervisningsstillinger ved for eksempel sykdom eller andre uforutsette omstendigheter det er vanskelig å planlegge for. Disse medlemmer viser her til at regjeringens flate «ostehøvelkutt» i universitets- og høyskolesektoren blir en veldig lite målrettet måte å kutte i administrasjon på, og disse medlemmer har ved flere anledninger advart mot denne måten å styre utdanningsfeltet på.

Disse medlemmer mener regjeringen burde tatt et nasjonalt initiativ til å rydde opp i byråkrati, rapportering og rutiner som kan ta fokus fra kjerneoppgavene til skolene, framfor å pålegge kommunene og skolene flate kutt uavhengig av kommunenes eget arbeid med å sikre effektiv og hensiktsmessig skoledrift og -utvikling.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ta et nasjonalt initiativ til å rydde opp i byråkrati, rapportering og rutiner som kan ta fokus fra kjerneoppgavene til skolene, framfor å pålegge kommunene og skolene flate kutt uavhengig av kommunenes eget arbeid med å sikre effektiv og hensiktsmessig skoledrift og -utvikling.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil understreke at det er viktig å fjerne unødvendig byråkrati og tidstyver i skolen. Mer tid for lærerne til å bruke tiden sin til kjerneoppgavene vil bidra til å gjøre læreryrket mer attraktivt. Disse medlemmer vil vise til at Kunnskapsdepartementet og KS i 2014 hadde et felles prosjekt for å redusere omfanget av dokumentasjon og rapportering på alle nivåer i skolen. Anbefalingene fra dette prosjektet er i stor grad fulgt opp. Disse medlemmer vil her trekke frem at rapporteringen til GSI er forenklet, antall skriftlige underveivurderinger er senket, obligatoriske kartleggingsprøver på VG1 er omgjort til frivillige læringsstøttende prøver, og kravene til skriftlig dokumentasjon i forbindelse

med felles nasjonalt tilsyn er forenklet. Disse medlemmer vil også påpeke at mange av tidstyvene er lokale og må løses på lokalt plan.

Komiteens medlem fra Venstre fremmer forslag 8 i representantforslaget:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for hvordan skolebyråkratiet kan reduseres med 25 pst. slik at læreren får mer tid til hver enkelt elev.»

Lærernorm/lærertetthet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at flere lærere i skolen er viktig for å sikre tidlig innsats, spesielt hos de yngste elevene. Økt lærertetthet må brukes til å endre undervisningen og være tettere på hver elev, da vil økt lærertetthet virke best. Hvis vi skal motivere gode studenter til å bli lærere, må vi gjøre det attraktivt å velge yrket. Flere lærere kan også skape et bedre arbeidsmiljø for lærerne og frigjøre mer tid til læringsfremmende aktiviteter. Flertallet godtar ikke det oppkonstruerte premisset om at det skal være en motsetning mellom flere og bedre lærere. Flertallet mener at dette er to sider av samme sak, fordi alle lærere trenger tilbud om etter- og videreutdanning for å utvikle seg, men alle lærere trenger også nok kvalifiserte kolleger for å kunne gjøre jobben sin på en god måte. Flere lærere i skolen vil skape sterkere profesjonsfellesskap på skolene, mer tid til å være lærer og i tillegg bidra til å gjøre skolen mer praktisk, mer variert og mer tilpasset forskjellige elever. Flertallet lytter til blant andre lærerorganisasjonene og elevene, som også sier at flere lærere er helt sentralt for å kunne gi alle elever en god opplæring.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil vise til at det også må gjøres attraktivt å stå i jobb. Skolene må gis rammevilkår slik at lærerne har tid til å se og følge opp hvert enkelt barn. Undersøkelser både blant lærere som har forlatt læreryrket, og blant praktiserende lærere viser at en av de viktigste forutsetningene for å trives og bli i jobben er at de ikke har ansvar for flere elever enn at de føler de har muligheten til å gjøre en god og profesjonell jobb.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil med den bakgrunn innføre en norm for lærertetthet minimum på kommunenivå, og utrede utformingen for å sikre at hensynet til fleksibilitet og prioritering av skoler og elever med størst behov ivaretas.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti viser til at disse partier ønsker en nasjonal norm for lærertetthet på skolenivå i grunnskolen, som sikrer maks 15 elever per lærer i snitt per lærer i 1.–4. trinn og maksimum 20 elever per lærer i 5.–10. trinn, og har fremmet forslag om dette i Stortinget. Disse medlemmer mener dette vil gjøre det lettere for lærerne å lykkes i klasserommet og gi mer tilfredsstillende rammer rundt lærerens yrkesutøvelse. På den måten kan en satsing på økt lærertetthet ikke bare bidra til at elevene får bedre hjelp og behovet for spesialundervisning reduseres, men også til at færre lærere velger å forlate læreryrket.

Disse medlemmer viser til at disse partier vil innføre en tillitsreform i skolen og sikre økt lærertetthet ved å fastsette en nasjonal norm på skolenivå på maksimum 15 elever pr lærer på 1.–4. trinn og maksimum 20 elever pr lærer i øvrige trinn i ordinær undervisning.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre vil påpeke at Norge allerede har høy lærertetthet i internasjonal sammenheng. Disse medlemmer vil også peke på at en lærertetthetsnorm først og fremst vil føre til en styrking av ressursene i byer og andre sentrale strøk, inkludert områder som allerede har gode skolerresultater. På denne bakgrunn mener disse medlemmer at en lærernorm vil være et lite hensiktsmessig og lite treffsikkert tiltak. Disse medlemmer viser for øvrig til at Kunnskapsdepartementet har satt i gang forskningsprosjekter for å undersøke effekten av ulike former for økt lærertetthet i barneskolen, og at resultatene fra dette prosjektet vil kunne ha betydning for fremtidig politikktutvikling.

Komiteens medlem fra Venstre mener at det ikke er en motsetning mellom flere og bedre lærere. At det trengs flere kvalifiserte lærere er en kjensgjerning som få bestrider. Flere lærere gir gode profesjonsfellesskap og mer tid til den enkelte elev. Økt lærertetthet og mindre klassestørrelser kan – om det ikke går ut over den pedagogiske valgfriheten – også ha positiv effekt på læring særlig i lavere klassetrinn. Dette medlem mener imidlertid at en nasjonal norm for klassestørrelse, eller lærertetthet uten at lærernes kompetanse spesifiseres, først og fremst vil øke antallet undervisningsstillinger som må fylles av ikke kvalifisert arbeidskraft. Dette medlem mener på denne bakgrunn at det viktigste er å få flere kvalifiserte lærere, gjennom en utvidet og forbedret satsing på kompetanse, karriereveier, lærerutdanning og videreutdanning, i kombinasjon med økte lønnsmuligheter og en godkjenningsordning for lærertittelen.

Lærertittelen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti, mener det kan være gode grunner til å beskytte lærertittelen, men mener at dette ikke vil kreve opprettelse av en ny sertifiseringsordning. Det er naturlig at kravene til utdanning og kompetanse legges til grunn for benyttelse av lærertittelen.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede om det er behov for å beskytte lærertittelen.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Venstre viser til at statsråden i sitt svarbrev problematiserer en ordning der lærertittelen kan beskyttes, på bakgrunn av at dette ville være en for ressurskrevende reform. Disse medlemmer understreker at det ikke er foretatt noen vurdering av hvordan et slikt system kunne utformes, til tross for at en samlet komité i Innst. S. nr. 185 (2008–2009) uttrykte seg positivt til at en slik utredning kunne gjennomføres.

«Komiteen merker seg omtalen i meldingen av en mulig sertifiseringsordning for nyutdannede lærere, og viser til at flere land har en slik ordning. Komiteen er positiv til at dette utredes nærmere, og imøteser en egen sak til Stortinget om dette.»

Komiteens medlem fra Venstre viser til representantforslaget og fremmer forslag 4 i dokumentet:

«Stortinget ber regjeringen beskytte lærertittelen ved å innføre en sertifiseringsordning for lærere i samråd med berørte parter i skolesektoren, som skal sees i sammenheng med rett og plikt til kompetanseheving.»

Ph.d.-lærer

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Venstre viser til at statsråden skriver at en stillingstittel som ph.d.-lærer «ligger til arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene å vurdere». Disse medlemmer påpeker at stillingstitlene i grunnskolen og videregående opplæring reguleres av forskrift til opplæringslova § 14-11, og at det i representantforslaget legges opp til at en utarbeidelse av en slik stilling må gjøres i samarbeid med partene.

Disse medlemmer fremmer forslag 7 i dokumentet:

«Stortinget ber regjeringen som en del av arbeidet med karriereveier innføre et nytt utdanningsnivå,

‘ph.d.-lærer’, for ansatte i undervisningsstilling i skoleverket, som kan følges opp i avtaleverket mellom partene i arbeidslivet.»

Kompetansekrav

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er opptatt av at regjeringen må følge opp Stortingets intensjoner om at lærerne i skolen skal sikres gode muligheter til kompetanseheving når de mangler dette for å oppfylle de nye kompetansekravene innen fristen i 2025. Disse medlemmer mener regjeringen bør legge frem en oppdatert status for dette arbeidet, inkludert en oversikt over hvor mange lærere som så langt har oppfylt kravene, og hvor mange lærere som ennå mangler mer utdanning i de enkelte fagene for å oppfylle kravene, og komme tilbake til Stortinget med dette i forbindelse med det ordinære statsbudsjettet for 2018.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en oversikt over hvordan de nye kompetansekravene har slått ut i skolen, inkludert en oversikt over hvor mange lærere som ennå har behov for mer kompetansepåfyll for å oppfylle de nye kompetansekravene innen fristen i 2025.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Venstre støtter nye kompetansekrav for lærere, men vil vise til at da Stortinget behandlet representantforslaget om de nye kompetansekravene, var det blant annet flertall for at skoleeiere skal lage planer for at lærere som mangler kompetanse i de aktuelle fagene, skal gis gode muligheter til å skaffe seg slik kompetanse i perioden fram til 2025.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil trekke frem viktigheten av at regjeringen følger opp dette arbeidet i sin dialog med skoleeierne.

Disse medlemmer viser til at regjeringspartiene, med støtte fra Venstre, ville innføre dispensasjon for de aktuelle lærerne fra de nye kompetansekravene frem til 2025. Disse medlemmer er uenige i dette, og mener at det ikke hever statusen til en hel yrkesgruppe å gi dem dispensasjon fra å utføre arbeidet sitt. Disse medlemmer mener at lærerne skal beholde samme undervisningskompetanse helt frem til de nye kravene skal tre i kraft. Først da blir det en reell overgangsordning, og disse medlemmer vil ikke gi lærerne prøveskilt i ti år, slik regjeringspartiene og Venstre gjennom sine vedtak har lagt opp til.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til den høye andelen ikke-kvalifiserte som underviser i skolen, til manglende rekruttering og til at lærere forlater skolen til fordel for andre sektorer. Disse medlemmer mener regjeringens politikk dessverre har bidratt til å forsterke denne situasjonen. Et eksempel er innføringen av høyere kompetansekrav for undervisning. Disse medlemmer er enige i at kompetanseheving er ett av flere virkemidler for å øke kvaliteten på opplæringen, og har derfor støttet innføringen av nye kompetansekrav for å sikre fordypning i undervisningsfag, men fastholder kritikken mot at regjeringen valgte å gi ordningen tilbakevirkende kraft og de facto har avskiltet lærere med utdanning fra før 2014. Ved å frata disse lærerne undervisningskompetansen i enkelte fag mener disse medlemmer at regjeringen bidrar til å forsterke utfordringen med å sikre rekruttering i skolen. Disse medlemmer mener at erfarne lærere med godkjent lærerutdanning fra før 2014 bør beholde undervisningskompetanse etter de kravene som gjaldt før 2014.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at komiteens flertall tidligere har bedt regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en plan for rekruttering av kvalifiserte lærere til de praktisk-estetiske fagene, og at dette må sees i sammenheng med hvilke kompetansekrav for undervisning som stilles, hvordan kravene innrettes, og i hvilken grad det innvilges søknader til videreutdanningstilbud i praktisk-estetiske fag.

Opptakskrav til lærerutdanningene

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at opptakskravet i matematikk for å komme inn på lærerutdanningen er skjerpet til karakteren 4. Disse medlemmer vil igjen understreke at det skjerpede karakterkravet gjelder for fellesfaget i matematikk: praktisk matematikk og teoretisk matematikk. Dette er den enkleste matematikken fra videregående skole og tas over to år. Disse medlemmer mener det er rimelig å forvente karakteren 4 i dette faget fra fremtidens lærere. Disse medlemmer viser til at karakterkravet ikke gjelder dersom søkeren har bestått programfaget i matematikk, samfunnsfagsmatematikk og realfagsmatematikk.

Disse medlemmer viser til at enkelte partier er bekymret for effekten firerkravet i matematikk vil ha for rekrutteringen til lærerutdanningen. Disse medlemmer viser til erfaringene fra innføringen av kravet om karakteren tre i norsk og matematikk,

som viste en svak nedgang det første året for så å vise økning i søkningen. Disse medlemmer mener det skjerpede opptakskravet også vil bidra til å styrke læreryrkets status og dermed føre til at flere kvalifiserte studenter søker seg til studiet, samt at økt inntakskvalitet reduserer frafallet underveis.

Disse medlemmer vil også vise til at Kunnskapsdepartementet i forbindelse med innføringen av firerkravet fikk utarbeidet prognoser for hvordan kravet ville slå ut med den høstens søkermasse. Nedgangen høsten 2016 ble om lag halvparten så stor som beregnet i 2014.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Innst. 182 S (2016–2017), der

«komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen endret opptakskravene til lærerutdanningene ved studieåret 2016/2017. Disse medlemmer mener regjeringens implementering av de skjerpede karakterkravene og innføringen av forkurs var preget av hastverksarbeid og dårlig politisk håndverk. Disse medlemmer vil understreke betydningen av at opptakskravene til lærerutdanningene er tydelige. Disse medlemmer merker seg at det både blant studenter og utdanningsinstitusjonene var usikkerhet og forskjellige oppfatninger av hvordan forkursene skulle gjennomføres, hvor mye undervisning som ble gitt, gjennomføring av eksamen og klageadgang. Dette kan ha vært uheldig for rekrutteringen til lærerutdanningene.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet forventer at regjeringen har ryddet opp og sørger for at de nye opptakskravene er bedre implementert, og at forkursene blir gjennomført på en bedre måte enn i 2016. Disse medlemmer vil gjenta denne forventningen, og håper at regjeringen denne gangen har gjort et bedre arbeid med å forberede opptaket til lærerutdanningen, og at dette vil vise seg i flere kvalifiserte kandidater som ikke bare søker, men også starter på en lærerutdanning.

Disse medlemmer viser videre til forslag fremmet av Arbeiderpartiet i Innst. 339 S (2014–2015):

«Stortinget ber regjeringen sørge for at minstekravet for opptak til lærerutdanningen er karakteren 3 i norsk og matematikk fra videregående skole.

Stortinget ber regjeringen innføre krav om at søkere til lærerutdanningen som ikke har karakteren 4 eller høyere i norsk og matematikk fra videregående skole, må bestå et obligatorisk forkurs for å kvalifisere for opptak til lærerutdanningen.»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at utfordringen med rekruttering til læreryrket ytterligere er forsterket gjennom heving av karakterkravet i matematikk for opptak til grunnskolelærerutdanningen. Disse medlemmer er bekymret for at potensielt dyktige lærerstudenter som ikke tilfredsstillt opptakskravene, vil la være å søke lærerutdanning, slik at skolen vil gå glipp av framtidige gode lærere, og at rekrutteringen til yrket vil svekkes ytterligere. Selv om utgangspunktet er svakt, er det gjennom hardt arbeid i utdanningen mulig å oppnå gode resultater gjennom studiet. Disse medlemmer mener at gode karakterer i matematikk fra videregående skole i seg selv ikke er en garanti for å bli en god matematikklærer.

Disse medlemmer mener regjeringen fører en politikk som vil bidra til å forsterke fremtidens lærermangel. Kravet om karakteren fire eller bedre i matematikk fra videregående skole ved opptak til lærerutdanningen fører til at norsk skole går glipp av mange potensielt dyktige lærere i fremtiden. Våren 2016 var det 367 kandidater som forsøkte å forbedre mattekarakteren for å kvalifisere seg for lærerutdanningen, uten å lykkes. I tillegg er det rimelig å anta at flere kandidater som i utgangspunktet var motivert for lærerutdanningen, valgte bort studiet som følge av mattekravet, uten å forsøke å forbedre karakteren. Blant disse kan det ha vært kandidater med svært gode vitnemål og høyt karaktersnitt, og med et ønske om og potensial til å bli gode lærere i andre fag enn matematikk. Norsk skole gikk dermed glipp av mange fremtidig potensielt dyktige lærere, samtidig som det var et stort antall ledige studieplasser ved lærerutdanningene. Disse medlemmer frykter at konsekvensen blir økt bruk av ikke-kvalifisert arbeidskraft i skolen i fremtiden.

Disse medlemmer mener at et karakterkrav ved inntak til lærerutdanningen enten burde knyttes til karaktersnittet på vitnemålet, eller til karakteren i undervisningsfagene kandidaten ønsker å fordype seg i. En god mattekarakter fra videregående er hverken en forutsetning for å bli en god norsklærer, eller en forsikring om at kandidaten vil bli en dyktig historielærer.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen oppheve kravet om karakteren 4 eller bedre i matematikk fra videregående opplæring for inntak til lærerutdanningen, og gå i dialog med aktørene i skole- og utdanningssektoren for å utarbeide et inntaksreglement som i mindre grad er knyttet til en spesifikk fagkarakter.»

Disse medlemmer viser til at norsk skole mangler kvalifiserte lærere, og at antallet ikke-kvalifiserte som underviser, øker under den blå-blå regjeringen. At søkertallene til grunnskolelærerutdanningen 1–7 og 5–10 denne våren går ned med henholdsvis 3,6 pst. og 5,5 pst. er bekymringsfullt. Regjeringens opptakskrav om minimum karakteren 4 fra videregående skole medførte dessuten at 550 studieplasser ved lærerutdanningene dette studieåret har stått tomme. Det er kritikkverdig med tanke på de rekrutteringsutfordringene skolene står overfor. Ifølge Utdanningsforbundet har antallet undervisningstimer av personale uten godkjent lærerutdanning økt med 21,5 pst. fra 2015 til 2016.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Dokument 8:5 S (2016–2017) der Sosialistisk Venstreparti fremmet forslag om å fjerne firekravet i matematikk for opptak til lærerutdanningene og å innføre en nasjonal veiledningsordning for nyutdannede lærere. Begge forslagene har betydning for å sikre skolen tilgang til flere kvalifiserte lærere.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen om i samarbeid med berørte parter å utarbeide en helhetlig plan for utvikling av etter- og videreutdanningstilbudet innenfor alle skolens fag- og kompetanseområder for å bedre lærernes muligheter for kompetansepåfyll.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen ta et nasjonalt initiativ til å rydde opp i byråkrati, rapportering og rutiner som kan ta fokus fra kjerneoppgavene til skolene, framfor å pålegge kommunene og skolene flate kutt uavhengig av kommunenes eget arbeid med å sikre effektiv og hensiktsmessig skoledrift og -utvikling.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en oversikt over hvordan de nye kompetansekravene har slått ut i skolen, inkludert en oversikt over hvor mange lærere som ennå har behov for mer kompetansepåfyll for å oppfylle de nye kompetansekravene innen fristen i 2025.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Venstre:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen som en del av arbeidet med karriereveier innføre et nytt utdanningsnivå, «ph.d.-lærer», for ansatte i undervisningsstilling i skoleverket, som kan følges opp i avtaleverket mellom partene i arbeidslivet.

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen oppheve kravet om karakteren 4 eller bedre i matematikk fra videregående opplæring for inntak til lærerutdanningen, og gå i dialog med aktørene i skole- og utdanningssektoren for å utarbeide et inntaksreglement som i mindre grad er knyttet til en spesifikk fagkarakter.

Forslag fra Venstre:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen legge fram tiltak for å legge til rette for utvikling av flere universitetsskoler.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen fremme sak for Stortinget med en vurdering av hvordan staten kan bidra til at økte krav til lærerne reflekteres i lønnsnivået, og hvordan staten kan bidra til at videreutdanning og etterutdanning gir konkrete utslag i lønn.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen om i samarbeid med berørte parter å utarbeide en plan for utvidelse av videreutdanningstilbudet for lærere, slik at blant annet samfunnsfag, KRLE og naturfag samt fag som kan heve kompetansen på IKT-pedagogikk, veiledning og spesialpedagogikk, kan bli et reelt tilbud for flere lærere, og som del av dette vurdere innfasing av kompetansekraav i relevante fag.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen vurdere å øke statens andel av kostnadene til videreutdanning slik at læreren får full arbeidstidskompensasjon.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen vurdere alternative modeller for en rett og plikt til etter- og videreutdanning for lærere og legge fram en slik vurdering i forbindelse med statsbudsjettet for 2018.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for hvordan skolebyråkratiet kan reduseres med 25 pst. slik at læreren får mer tid til hver enkelt elev.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen beskytte lærertittelen ved å innføre en sertifiseringsordning for lærere i samråd med berørte parter i skolesektoren, som skal sees i sammenheng med rett og plikt til kompetanseheving.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteens tilråding II fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre.

Komiteens tilråding III fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen vurdere å starte en nasjonal rekrutteringskampanje for å rekruttere de riktige kandidatene som både kan bli gode lærere, trives med å arbeide med barn og unge og har forutsetninger og interesse for å bli gode lærere i skolen.

II

Stortinget ber regjeringen legge fram tiltak for økt rekruttering til læreryrket, inkludert gjennomføringsmål for kvalifiseringsstipend, tiltak for å rekruttere flere lærere fra andre yrker, for å beholde lærere som er i skolen i dag og for å rekruttere lærerutdannede i andre yrker tilbake til arbeid i skolen.

III

Stortinget ber regjeringen utrede om det er behov for å beskytte lærertittelen.

IV

Dokument 8:96 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Iselin Nybø, Trine Skei Grande og Sveinung Rotevatn om Lærerloftet 2.0 – vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 1. juni 2017

Trond Giske

leder

Christian Bjørnø

ordfører